

2026-10-23

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

ju.L4@regeringskansliet.se

Bankföreningens synpunkter på promemorian "Ett statligt identitetskort"

Svenska Bankföreningen har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad promemoria och vill med anledning av det framföra ett antal synpunkter. Bankföreningens ställningstaganden kopplas till frågor om identitetssäkerhet, bedrägeribekämpning, penningtvättsregelverket och förlitande parterers behov.

1. Bankföreningen välkomnar promemorians huvudinriktning

Förslagen är steg i rätt riktning. Det är positivt att utfärdandet av id-kort koncentreras till Polismyndigheten som har relevant kompetens och tillräckliga resurser för uppgiften. Förslagen ligger i linje med Bankföreningens sedan länge framförda ståndpunkt att Sverige behöver färre utfärdare, en gemensam och enhetlig utfärdandeprocess och en fungerande kontroll direkt mot utfärdaren.

2. Statligt identitetskort

Bankföreningen delar promemorians bedömning att det finns ett behov av en särskild reglering av statliga identitetskort. En sammanhållen reglering bidrar till en tydligare struktur för identitetsförvaltningen och skapar bättre förutsättningar för enhetlig tillämpning. Ur bankernas perspektiv är en rättsligt väl definierad och enhetligt reglerad identitetshandling av stor betydelse eftersom identitetskontroller är en grundläggande del av kundkännedomsgåtgärderna.

3. Vem som kan få ett statligt identitetskort

Det är positivt att personer med styrkta samordningsnummer också omfattas av möjligheten att erhålla statliga identitetshandlingar. Bankföreningen har tidigare framhållit att tillgång till säkra identitetshandlingar är en viktig förutsättning för att

dessas personer ska kunna identifiera sig på ett likvärdigt sätt i kontakter med banker, myndigheter och andra aktörer.

4. Körkortets status som id-handling är fortfarande oklar

Promemorian genomför inte fullt ut den tidigare ID-kortsutredningens (SOU 2019:14) slutsatser att pass och statligt identitetskort ska vara de statliga fysiska identitetshandlingar som används när hög säkerhet krävs. Bankföreningen anser att frågan inte bör lämnas oreglerad. Fortsatt bred användning av körkort och andra handlingar med lägre eller varierande säkerhet riskerar att minska reformens brottsförebyggande effekt.

Under ID-kortsutredningens gång bedömde bankerna frågan att minska antalet utfärdare som så angelägen att de själva fattade beslut om att upphöra med att utfärda SIS-kort. Bankerna har därmed redan anpassat riktningen i linje med ID-kortsutredningens direktiv och slutsatser och Bankföreningen förväntar sig att regeringen driver på för att genomföra de lagstiftningsförslag som återfinns i betänkandet.

Regeringen bör därför ange en plan, med proportionerliga övergångsregler, för när det statliga identitetskortet och pass ska krävas i situationer som kräver säker identifiering.

5. Från ansökan till utlämning vidare till förlitande part

Kravet på personlig inställelse utgör en av de viktigaste skyddsåtgärderna i utfärdandeprocessen. Det är mer effektivt att förebygga felaktiga identiteter än att senare försöka upptäcka missbruk. Identitetskontrollen bör därför utgå från statlig grunddata och genomföras enligt högt ställda säkerhetskrav.

Det finns ett betydande samhällsintresse att säkerställa korrekta identiteter. Biometrisk uppgift utgör ett effektivt verktyg för att minska risken för både identitetsrelaterade bedrägerier och dubbla identiteter.

Fotografering vid ansökningstillfället bör även fortsättningsvis vara huvudregel eftersom åtgärden minskar risken för manipulation och missbruk.

Uppgifterna som anges på handlingen är väl avvägda. Samtidigt bör den tekniska utformningen möjliggöra framtida utveckling av elektronisk verifiering och integration med andra nationella och europeiska identitetslösningar.

Utlämnande bör ske under former som säkerställer att handlingen faktiskt överlämnas till rätt innehavare.

Kvaliteten i grundidentifieringen kommer ytterst att påverka säkerheten i såväl den statliga e-legitimationen som privata identifieringslösningar.

6. Utlämnande genom ombud – stor restriktivitet bör gälla

En ansökan om ett identitetskort utan funktion som resehandling får dock göras genom bud, om sökanden på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning är förhindrad att inställa sig personligen. Bankföreningen har förståelse för behov av lösningar för personer som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning inte kan inställa sig.

Samtidigt som det behöver finnas någon form av budförfarande kan processen öppna upp för missbruk. Det föreslagna budförfarandet innebär en svagare koppling mellan sökanden, grundidentiteten, fotografiet och den utfärdande myndigheten. Risken blir särskilt tydlig när kortet även kan innehålla en e-legitimation på tillitsnivå hög. Det kan vara lätt att med dagens AI-teknik, mot någons vilja, skapa de olika underlag som behövs.

Ju fler undantag som införs från kravet på personlig inställelse och personligt mottagande desto större blir risken för missbruk.

- Bankföreningen är tveksamma till om ett id-kort och en e-legitimation på tillitsnivå hög ska kunna utfärdas genom bud utan personlig inställelse.
- Staten behöver visa att förfarandet uppnår samma säkerhetsnivå som ett personligt möte med biometri.
- Eventuella undantag bör tillämpas restriktivt.

Bankföreningen förordar i första hand mobila utfärdandeteam eller annan personlig inställelse inför behörig myndighetspersonal på den plats där sökanden befinner sig.

Ett budförfarande bör inte omfatta statlig e-legitimation på tillitsnivå hög utan en särskild analys som visar likvärdig säkerhet. Minimikrav bör vara kontroll av bud och vittne, kontroll av relation och behörighet, verifiering av fotografiets ursprung och kontroll mot tidigare biometriska underlag. Även om budförfarandet inte förväntas användas ofta, kan det behöva omgärdas av särskild bedrägeriövervakning.

7. Särskild synpunkt om kontrollinfrastruktur

Bankföreningen vill avslutningsvis framhålla att identitetssystemets säkerhet inte endast avgörs av hur identitetshandlingarna utfärdas. För att reformens syften fullt ut ska kunna uppnås bör staten även utveckla en nationell kontrollinfrastruktur som möjliggör verifiering av identitetshandlingars giltighet.

Sveriges målbild bör vara att alla utfärdade svenska ID-kort ska gå att validera elektroniskt genom den internationella tekniska standarden ICAO 9303.

Spärrkontroll behöver fungera i manuella processer på bankkontor men spärrkontroll behöver även kunna göras av den fysiska id-handlingen på distans.

Bankföreningen anser att regeringen i det fortsatta arbetet bör överväga hur elektroniska kontrolltjänster kan utvecklas för att möjliggöra realtidskontroll av identitetshandlingars giltighet. En sådan kontrollinfrastruktur skulle stärka såväl arbetet mot bedrägerier som förutsättningarna för att uppfylla kraven på kundkännedom. Frågan blir särskilt betydelsefull mot bakgrund av den statliga e-legitimationen, den europeiska digitala identitetsplånboken och den ökade digitaliseringen av samhällstjänster.

Bankföreningen har i tidigare framställningar framhållit behovet av tekniska gränssnitt mot Polismyndighetens RES-system men utan att få gehör.¹ Samhällsnyttan är i hög grad beroende av att förlitande parter kan kontrollera spärrstatus på ett enkelt och automatiserat sätt. Bankföreningen bedömer att frågan fortsatt är relevant och att de nu föreslagna reformerna skapar goda förutsättningar för att utveckla sådana lösningar.

Vid sidan av bankernas behov av kontrollinfrastruktur behöver innehavarna av nationellt id-kort och pass kunna förlustanmäla borttappade eller stulna handlingar. De spärrarna behöver omedelbart få genomslag i de register som används för spärr- och giltighetskontroller.

¹ Bankföreningens hemställan om att *Polismyndigheten utvecklar ett API för Polisens RES-system som svenska banker kan använda i sin identitetskontroll*, den 2 oktober 2023:

<https://www.financesweden.se/media/5652/pm231002f.pdf>

Bankföreningens kompletterande hemställan om att *Polismyndigheten utvecklar ett API för Polisens RES-system som svenska banker kan använda i sin identitetskontroll*, den 4 december 2023:

<https://www.financesweden.se/media/5706/pm231204f.pdf>

8. En förändrad hotbild – från utfärdande till användande

Utredningen för flera resonemang om att motverka bedrägerier. För identitetsfrågan bör utgångspunkten vara en hög och gemensam säkerhetsnivå för alla delar i identitetskedjan eftersom varje avsteg medför risker och konsekvenser.

För området e-legitimation har hotbilden det senaste decenniet förändrats från utfärdande av e-legitimation till användande av e-legitimation. E-legitimation består från användarens perspektiv av två delar:

- att få en e-legitimation och,
- att använda sin e-legitimation.

Och något förenklat består e-legitimation från den förlitande partens perspektiv av två delar:

- förtroende för att utfärdaren har utfärdat e-legitimationen till rätt person och,
- att innehavaren förstår hur e-legitimationen fungerar.

En bidragande faktor till förändringen av hotbilden från utfärdande till användande är den förstärkta utfärdandeprocessen för Mobilt BankID genom kontroll av pass och nationellt id-kort i realtid. Bankernas kontroll av pass och nationellt id-kort i realtid har medfört att obehöriga transaktioner i samband med utfärdande av Mobilt BankID, i princip har upphört. Förklaringen är också övergången från säkerhetsdosor till e-legitimation där mobiltelefonen skapar mer textutrymme och mer sammanhang vid signeringstillfället.

Sverige-id kommer, i takt med att det börjar användas, förmodligen att missbrukas på olika sätt. Så länge som Polismyndigheten inte monitorerar användandet stärkts inte skyddet för enskilda. Polismyndigheten bör därför överväga hur skydd runt användandet kan utvecklas och i det arbetet bör följande områden beaktas:

- Monitorering av användandet.
- Hur användsloggning?
- Hur förhindrar Polismyndigheten att kortet (e-legitimationen) används av någon annan än den genuina användaren?
- Vad har *Sverige-id* för anti-bedrägeri-system?
- Hur detekteras fjärrstyrning?

Som jämförelse gör bankerna ett stort arbete med monitorering av användande och utnyttjade identiteter för BankID. Som ytterligare jämförelse finns också ett slags konsumentskydd i Betaltjänstlagen (2010:751) för BankID som inte finns med en statlig e-legitimation. När BankID används för att initiera en betalning / överföring räknas det som ett betalningsinstrument, enligt Betaltjänstlagen, och då gäller konsumentskyddet mot obehöriga transaktioner (SOU 2023:61, sid. 197).

Medan BankID är omgärdad av ett antal konsumentskyddande regler styrs det kommande *Sverige-id* genom Lag (2026:1358) om statlig e-legitimation och elektronisk identifiering, snarare än konventionellt konsumentskydd.

Polismyndigheten bör alltså skyndsamt etablera ett informationsutbyte med banker och e-legitimationsutfärdare runt användandet av *Sverige-id*. Bankerna önskar få återrapportering (sid. 98) från Polismyndigheten med information om missbrukade e-legitimationer.

I motsatt riktning kan den bankgemensamma åtgärden "block av BankID" behöva förmedlas från bankerna till Polismyndigheten. Att kunna blockera BankID och Swish är en del av det åtgärdsprogram för att motverka bedrägerier som Bankföreningen fattade beslut om i maj 2024 och som bankerna nu har genomfört.²

9. Ökade europeiska krav vid KYC från AMLA

Det finns förslag från EU-myndigheten AMLA (Anti-Money Laundering Authority) på vad som krävs vid en identifiering vid KYC (Know Your Customer), bland annat uppgifter om födelseort och nationalitet. Svenska id-handlingar bör därför innehålla så många som möjligt av dessa beständiga uppgifter.

Bankföreningen kommer i sitt kommande remissvar till promemorian "EU:s penningtvättspaket" (Fi2026/01654) samt i en kommande hemställan till regeringen lyfta behovet för banker och andra ansvariga enheter att få elektronisk tillgång till uppgifterna om medborgarskap och födelseort / födelsehemort i SPAR för att kunna hämta in dessa uppgifter automatiskt i stället för från kunden. Dessa blir obligatoriska kundkännedomsuppgifter när penningtvättsförordningen ska börja tillämpas den 10 juli 2027, inte bara på nya kunder utan även på befintliga.

Erfarenheten från tidigare anpassningar till utökade kundkännedomskrav visar att kunder är obenägna att svara på begäran om uppgifter samt att skicka in

² Pressmeddelande den 13 maj 2024, *Bankerna stärker kundskyddet mot bedrägerier ytterligare*:
<https://www.financesweden.se/om-oss/aktuellt/aktuellt-fran-bankforeningen/bankerna-starker-kundskyddet-mot-bedragier-ytterligare/>

nödvändiga underlag. Kan bankerna hämta uppgifterna från SPAR minskar risken betydligt att kunder får sina bankkonton avslutade på grund av brister i kundkännedomen.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Hans Lindberg

Peter Göransson

Bilagor

Bankföreningens remissyttrande på *"Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd om statlig e-legitimation och identitetskort och föreskrifter och allmänna råd om pass"*, den 20 oktober 2026:

<https://www.financesweden.se/media/bdypr3bj/p261020y.pdf>

Bankföreningens remissyttrande på promemorian *"Avveckling av Skatteverkets id-kortsverksamhet"*, den 14 augusti 2026:

<https://www.financesweden.se/media/jpppvkqm/260814fidepy.pdf>